

Інформація про здійснення органами виконавчої влади державної регуляторної політики у 2023 році

Державною регуляторною службою України проведено аналіз дотримання органами виконавчої влади вимог законодавства про державну регуляторну політику у 2023 році в порівнянні з іншими періодами на відповідних етапах, а саме щодо:

- планування регуляторної діяльності;
- підготовки проєктів регуляторних актів, їх обговорення та погодження;
- прийняття регуляторних актів;
- відстеження результативності дії регуляторних актів;
- перегляду регуляторних актів.

Для аналізу використано інформацію, надану **86** органами виконавчої влади (далі – ОВВ) з **88** ОВВ, що мали подати таку інформацію до 01 лютого 2024 року до ДРС.

Не надали інформацію: Міністерство цифрової трансформації України та Волинська обласна державна адміністрація.

ДРС листом від 01.12.2023 року № 4762/20-23 направила всім центральним ОВВ (далі – ЦОВВ) та місцевим ОВВ (далі – МОВВ) методичні рекомендації щодо підготовки ОВВ інформації про здійснення ними державної регуляторної політики (далі – методичні рекомендації). Водночас більшість отриманих ДРС матеріалів підготовлено формально без дотримання вимог методичних рекомендацій. Зокрема, Міністерство аграрної політики та продовольства України направило на адресу ДРС лише копію наказу Мінагрополітики від 30.01.2024 № 194 «Про затвердження Плану-графіку відстеження результативності регуляторних актів, розроблених Міністерством аграрної політики та продовольства України, що підлягають базовому, повторному, періодичному відстеженню у 2024 році», а Державне агентство України з управління зоною відчуження повідомило, що запитувана інформація відсутня, незважаючи на підготовку у 2023 році двох проєктів регуляторних актів – законів України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розвитку територій, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи» та «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання питань функціонування територій, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи», направлених до ДРС на погодження. Тобто, регуляторна діяльність ДАЗВ у звітному періоді здійснювалась, проте у звіті цю інформацію не відображено.

За аналізом поданої інформації та інформації наявної в ДРС слід констатувати наступне.

У 2023 році відбулось незначне підвищення рівня відповідності регуляторної діяльності ЦОВВ затвердженим планам діяльності з підготовки проєктів регуляторних актів у порівнянні з минулим роком.

Так, при поданні на погодження до ДРС:

- у 2022 році - **74 відсотки** проєктів регуляторних актів центрального рівня відповідали принципу передбачуваності (були належним чином заплановані);

- у 2023 році цей показник підвищився до **78 відсотків** та вийшов на рівень 2021 року.

Водночас протягом трьох років поспіль зменшується кількість регуляторних органів центрального рівня, регуляторна діяльність яких провадиться виключно у відповідності із затвердженими планами (з **30** у 2021 році до **28** у 2022 році та до **23** – у 2023 році).

Рівень системного підходу ЦОВВ до процесу планування регуляторної діяльності у порівнянні з 2022 роком практично не змінився. Так, на кінець 2023 року кількість проєктів регуляторних актів, включених до планів, у порівнянні з початком року, **зросла в 1,8 рази** (у 2022 році – в 1,6 рази).

При цьому в окремих ЦОВВ відповідний показник збільшився більш ніж утричі (МОЗ – в 3,6 рази, МКІП – в 5 разів, Мінцифри – в 10 разів).

На регіональному рівні у 2023 році виявлені факти розробки проєктів регуляторних актів без дотримання принципу передбачуваності. На момент подачі до ДРС **не були заплановані 2 проєкти** регуляторних актів, підготовлених регуляторними органами Волинської та Тернопільської областей (у 2022 не було виявлено фактів розробки незапланованих проєктів регуляторних актів).

Відповідно до вимог Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» (далі – Закон) ОВВ здійснено планування діяльності з підготовки проєктів регуляторних актів на 2024 рік.

Загальна кількість проєктів регуляторних актів, запланованих ОВВ до розробки у 2024 році, становить **481** проєкт регуляторних актів (2023 році – 647), з яких розробку 398 проєктів (у 2023 році – 563) планують здійснити ЦОВВ, 83 проєкти – МОВВ (у 2023 році – 84).

МОЗ та Мінцифри планування діяльності з підготовки проєктів регуляторних актів на 2024 рік здійснили з порушенням вимог Закону. Варто зазначити, що Мінцифри вже п'ятий рік поспіль планування діяльності з

підготовки проєктів регуляторних актів провадить з відповідним порушенням термінів.

Планування діяльності з підготовки проєктів регуляторних актів на 2024 рік з дотриманням вимог та термінів, визначених Законом, здійснили:

- на центральному рівні – **37** регуляторних органів (у минулому році – 40);
- на регіональному рівні – **20** облдержадміністрацій та **КМДА** (у минулому році – 21 обласна державна адміністрація та КМДА).

Затверджені плани центральних та місцевих ОВВ оприлюднені на офіційних вебсайтах відповідних ОВВ.

Сім регуляторних органів центрального рівня (Мінреінтеграції, Мінветеранів, АМКУ, ПФУ, СБУ, ДКА та Держприкордонслужба) та 4 обласні державні адміністрації (Волинська, Львівська, Сумська та Херсонська) повідомили, що у 2024 році розробка проєктів регуляторних актів не планується. У разі виникнення потреби у розробці проєктів регуляторних актів відповідні плани будуть затверджені.

У 2023 році центральними та місцевими ОВВ розроблено та **подано на погодження до ДРС 587 проєктів регуляторних актів:**

- **549** – центрального рівня (з них **25** – відтерміновано розробником для доопрацювання);

- **38** – місцевого рівня.

Порівняно з 2022 роком обсяги розробки проєктів регуляторних актів збільшились на **16 %**.

При цьому, якщо на центральному рівні обсяги розробки проєктів регуляторних актів збільшились на **13 %** (з 484 проєктів регуляторних актів у 2022 році до 549 – у 2023 році), то на місцевому рівні відповідний показник збільшився на **58 %** (з 24 проєктів регуляторних актів у 2022 році до 38 – у 2023 році).

На місцевому рівні розробку проєктів регуляторних актів у 2023 році здійснювали **15** МОВВ (у 2022 – 9).

Вищенаведене свідчить про активізацію регуляторної діяльності ОВВ у 2023 році.

За результатами опрацювання:

- **погоджено 506** або **91 %** (у минулому році – 88 %) проєктів;
- **відмовлено в погодженні 49** або **9 %** (у минулому році – 12%).

Відбулось понад 30 нарад з ОВВ щодо опрацювання (узгодження) проєктів регуляторних актів та підготовки аналізів регуляторного впливу (далі – АРВ),

що в 2,3 рази більше, ніж у 2022 році (у 2022 році – 13 нарад), зокрема, щодо проєктів постанов Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібної торгівлі лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів (крім активних фармацевтичних інгредієнтів) щодо функціонування мобільних аптечних пунктів» та «Про затвердження Положення про Єдиний комплекс інформаційних систем з безпеки на наземному транспорті та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України».

З метою недопущення запровадження регулювань, наслідком прийняття яких могло стати погіршення умов провадження господарської діяльності та створення передумов для зловживань в окремих сферах господарської діяльності, ДРС **відмовлено в погодженні низки проєктів регуляторних актів, розроблених центральними органами виконавчої влади**, зокрема:

- **Міністерством економіки України:**

– *проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо дерегуляції у сфері охорони праці шляхом зміни дозвільної системи на систему страхування працівників, які виконують роботи підвищеної небезпеки»*, яким передбачено внесення змін до деяких законів України, зокрема, «Про охорону праці» та «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності». У цьому проєкті Закону запроваджується множинне регуляторне та фінансове навантаження на суб'єктів господарювання, які здійснюють роботи підвищеної небезпеки та експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, що ніяким чином не спрощує наявну на сьогодні процедуру отримання дозволу, а навпаки збільшує грошові витрати. В АРВ до цього проєкту розробник не провів належну оцінку та розрахунки щодо очікуваних вигод та витрат для держави, населення та суб'єктів господарювання в разі використання різних альтернативних підходів. Відсутність такої оцінки ускладнює демонстрацію соціальної та економічної доцільності обраного методу регулювання, оскільки розробник обмежився лише формальним описом цих альтернатив;

- *проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо адміністративної процедури у сфері технічного регулювання та акредитації органів з оцінки відповідності»*, яким передбачено внесення змін до деяких законів України щодо адміністративної процедури у сфері технічного регулювання та акредитації органів з оцінки відповідності, а саме: «Про акредитацію органів з оцінки відповідності», «Про технічні регламенти та

оцінку відповідності», «Про надання будівельної продукції на ринку». В цьому проєкті Закону пропонуються зміни до частини четвертої статті 35 Закону України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» та частини десятої статті 29 Закону України «Про надання будівельної продукції на ринку», відповідно до яких: - у разі відмови у видачі свідоцтва про призначення орган, що призначає, видає наказ про відмову у видачі свідоцтва про призначення, копію якого надсилає претенденту на призначення. Проте, в запропонованій цим проєктом Закону редакції не йдеться про зазначення в наказі підстав для відмови у видачі свідоцтва про призначення. Водночас в АРВ відсутня належна оцінка та розрахунки вигод та витрат від держави, населення та суб'єктів господарювання від застосування можливих альтернативних способів, які б довели соціальну та економічну доцільність обраного підходу до регулювання, а наведено лише текстовий та формальний їх опис, зокрема зазначені лише витрати суб'єктів господарювання на ознайомлення з вимогами цього проєкту. Вищезазначене ставить під сумнів об'єктивність висновків щодо потенційного впливу на підприємців та заважає повною мірою встановити відповідність запропонованого регулювання принципу ефективності;

- *проєкту Закону України «Про працю»*, яким пропонується врегулювати законодавство про працю, сприяючи «деадміністрації», створити рівні правила на ринку праці й забезпечити балансування інтересів працівників і роботодавців. Частина четверта статті 108 цього проєкту Закону визначає контроль за додержанням законодавства, що здійснюється органами місцевого самоврядування на підставі делегованих повноважень, не конкретизуючи його вид (державний, самоврядний контроль тощо). При цьому повноваження органів місцевого самоврядування в частині здійснення цього державного контролю дублюють повноваження територіальних органів Держпраці, яка на сьогодні здійснює свої повноваження безпосередньо та через утворені в установленому порядку територіальні органи, а також територіальних органів державної інспекції праці, передбачених частиною першою статті 118 цього проєкту Закону. В абзаці 1 частини десятої статті 110 цього проєкту Закону зазначено, що у ході здійснення заходів державного нагляду (контролю) державні інспектори праці за умови пред'явлення лише службового посвідчення мають певні права. Зазначене не відповідає вимогам частини п'ятої статті 7 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», відповідно до якого перед початком проведення заходу, а не у ході його здійснення, посадова особа органу державного нагляду (контролю) зобов'язана пред'явити керівнику суб'єкта

господарювання посвідчення (направлення) і службове посвідчення, а також загальному порядку проведення перевірки, оскільки посвідчення (направлення) є документом, який уповноважує посадову особу органу державного нагляду (контролю) на здійснення перевірки, а не фіналізує її;

- *проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку проведення технічного огляду, випробування та експертного обстеження (технічного діагностування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки»*, що передбачає спрощення для роботодавців процедури започаткування робіт підвищеної небезпеки. В АРВ до цього проекту постанови розробник не виконав належну оцінку та аналіз переваг та витрат для держави, громадян та підприємств від застосування можливих альтернативних методів, а обмежився лише текстовим описом та формальним підходом;

- *проекту наказу Міністерства економіки України «Про внесення змін до деяких наказів, що регулюють питання у сфері охорони праці»*, яким передбачено розробку регуляторного акта відповідно до статті 28 Закону України «Про охорону праці» з метою необхідності правового врегулювання і оптимізації застарілого регулювання. В АРВ не доведена аргументація необхідності прийняття проекту акта, а саме не проведено належну оцінку та розрахунки щодо очікуваних вигод та витрат для держави, населення та суб'єктів господарювання в разі застосування різних альтернативних методів, які мали б довести соціальну та економічну доцільність обраного підходу до регулювання. Текстовий формальний опис цих альтернатив без детальної аргументації, що наведений в АРВ, не дозволяє належним чином оцінити можливі наслідки та вплив запропонованих заходів на різні сторони суспільства та економіки;

• **Міністерством охорони здоров'я України** – *проекту Закону України «Про біологічну безпеку та біологічний захист»*, яким передбачено, зокрема, встановлення правових та організаційних засад здійснення державного контролю у сферах господарської діяльності, які можуть становити ризик для біологічної безпеки та біологічного захисту. Водночас змістовне наповнення розділу IV «Державний контроль у сфері біологічної безпеки та біологічного захисту» цього проекту Закону не узгоджується з його назвою, оскільки в цьому розділі відсутні положення щодо державного нагляду і контролю. Також АРВ до цього проекту Закону не є інформативним та не в повній мірі відповідає вимогам Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 11.03.2004 № 308 (далі – Методика проведення аналізу впливу регуляторного акта). Зокрема в

АРВ замість належного обґрунтування щодо необхідності запровадження цього регулювання здійснено формальних опис вигод та витрат для держави, громадян та суб'єктів господарювання. Також в АРВ під час проведення розрахунків витрат суб'єктів господарювання розробником недостатньо деталізовані процеси, які потрібно буде забезпечити суб'єктам господарювання для реалізації вимог регулювання, та не здійснено розрахунків витрат згідно з додатками 3 та 4 до зазначеної Методики щодо бюджетних витрат, що не дозволяє зробити висновки стосовно забезпечення балансу інтересів держави та суб'єктів господарювання та оптимальності обраного способу регулювання з позиції мінімізації витрат держави;

- **Міністерством розвитку громад, територій та інфраструктури України** – проекту наказу Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України «Про затвердження Змін до Методики розподілу між споживачами обсягів спожитих у будівлі комунальних послуг», яким пропонується удосконалити порядок розподілу спожитих комунальних послуг між споживачами у будівлі/будинку з метою уникнення непорозумінь між виконавцями комунальних послуг та споживачами, визначити особливості розподілу комунальних послуг під час дії воєнного стану в Україні, змінити принцип розподілу спожитої теплової енергії для вбудовано-прибудованого або прибудованого приміщення у будівлі/будинку, яке немає окремого інженерного вводу зовнішньої інженерної мережі та немає відгалуження від внутрішньо-будинкової системи опалення, змінити принцип розподілу небалансу гарячої/холодної води між споживачами «за замовчуванням» тощо. Водночас в АРВ до цього проекту наказу розробник не здійснив належну оцінку та розрахунки вигод і витрат держави, населення та суб'єктів господарювання від застосування можливих альтернативних способів, які б довели соціальну та економічну доцільність обраного підходу до регулювання, а обмежився виключно текстовим та формальним їх описом;

- **Міністерством освіти і науки України** – проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України (щодо створення передумов для модернізації мережі закладів вищої освіти)», яким пропонується реорганізація або припинення територіально відокремлених структурних підрозділів, які здійснюють освітню діяльність у сфері вищої та фахової передвищої освіти, з одно-дворічним перехідним періодом, що дозволить трансформувати найбільш розвинені ТВСП і коледжі в самостійні та відповідальні університети, академії чи інститути, решту трансформувати в заклади фахової передвищої освіти, приєднати до місцевих ЗВО або припинити (крім єдиних фахових коледжів, які

знаходяться в одній територіальній громаді з базовим закладом вищої освіти). Проект Закону не відповідає діючому законодавству та потребує доопрацювання в частині визначення механізму щодо анулювання ліцензій на провадження освітньої діяльності у зв'язку з припиненням освітньої діяльності. Також АРВ до цього проекту Закону не в повній мірі відповідає вимогам Методики ;

- **Державною службою України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів** – проекту Закону України *«Про внесення змін до Закону України «Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення» щодо заборони видимого для споживача розміщення тютюнових виробів та деяких інших виробів у місцях роздрібної торгівлі»,* яким запропоновано запровадити заборону видимого розміщення тютюнових виробів, електронних сигарет, рідин і заправних контейнерів, пристроїв для нагрівання тютюнових виробів без їх згоряння у пунктах продажу. В АРВ до цього проекту відсутнє належне обґрунтування щодо необхідності запровадження цього регулювання, у тому числі в актуальних умовах воєнного стану в Україні. В АРВ розробник не здійснив належну оцінку та розрахунки вигод і витрат держави, населення та суб'єктів господарювання від застосування можливих альтернативних способів, які б довели соціальну та економічну доцільність обраного підходу до регулювання, а обмежився виключно текстовим та формальним їх описом;

- **Державною службою України з безпеки на транспорті** – проекту постанови Кабінету Міністрів України *«Про внесення змін до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів залізничним транспортом»,* яким передбачається внесення змін до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів залізничним транспортом. Цим проектом передбачено: розширити перелік відомостей, що подаються здобувачем ліцензії/ліцензіатом до органу ліцензування, зокрема щодо доступності місць провадження господарської діяльності для маломобільних груп населення та інформації про підтвердження відсутності здійснення контролю за діяльністю суб'єкта господарювання у значенні, наведеному у статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції», резидентами держав, що здійснюють збройну агресію проти України, у значенні, наведеному у статті 1 Закону України «Про оборону України», однак зміст вказаного проекту та порівняльна таблиця до нього не містять положень, які впливають на доступність місць провадження

маломобільних груп населення. В АРВ не описано механізм дії запропонованого регулювання з урахуванням основних бізнес-процесів, які потрібно буде забезпечити суб'єктам господарювання для реалізації його вимог;

- **Державною службою України з питань праці:**

- *проекту наказу Міністерства економіки України «Про затвердження Мінімальних вимог щодо безпеки та здоров'я на роботі під час виконання газонебезпечних робіт»,* яким передбачено актуалізація нормативно-правового регулювання у сфері безпеки під час проведення газонебезпечних робіт та зменшення ризику смертельних випадків. У четвертому абзаці пункту 3 глави 2 розділу II цього проекту наказу зазначено вимогу, що роботи в колодязях, тунелях, траншеях і котлованах глибиною понад 1 м, колекторах і резервуарах повинні виконуватися бригадою у складі не менше трьох працівників. Однак, важливо відзначити, що згідно з вимогами, встановленими у пункті 5 додатку 1 до проекту наказу, для проведення робіт усередині ємностей призначається бригада в складі не менше двох осіб – працівника і спостерігача. Зазначені вимоги викликають суперечливість щодо складу бригади та потребують уточнення. Крім того, цей проєкт наказу передбачає встановлення усталеної форми наряду-допуску з виключним переліком пунктів, що є недоцільним за умов, коли особливості різних сфер діяльності можуть вимагати наявності відмінності від запропонованої форми. Таке регулювання може стати обтяжливим для суб'єктів господарювання та ускладнити їхню діяльність. АРВ до цього проекту підготовлено з порушенням вимог Закону, зокрема принципу збалансованості, оскільки в ньому відсутнє належне обґрунтування запровадженого регулювання;

- *проекту наказу Міністерства економіки України «Про затвердження Вимог до суб'єктів господарювання, які мають намір виконувати (виконують) експертизу стану охорони праці та безпеки промислового виробництва, технічний огляд та/або експертне обстеження (технічне діагностування), машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки»,* яким для суб'єктів господарювання незалежно від форми власності, що провадять діяльність у сферах експертизи стану охорони праці та безпеки промислового виробництва, технічного огляду машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, експертного обстеження (технічного діагностування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, передбачено запровадження їх обов'язкової акредитації національним органом України з акредитації як органи з інспектування, що здійснюють інспектування як третя сторона. АРВ до цього

проєкту не відповідає принципам доцільності, оскільки розробником не доведена наявність проблеми, що потребує державного втручання, та не обґрунтована необхідність державного регулювання господарських відносин з метою її вирішення, не наведено вибір оптимального альтернативного способу з урахуванням системи бальної оцінки ступеня досягнення визначених цілей, не проаналізовано причини відмови від застосування того чи іншого способу та аргументи на користь обраного, що є порушенням принципу ефективності – забезпечення досягнення внаслідок дії регуляторного акта максимально можливих позитивних результатів за рахунок мінімально необхідних витрат ресурсів суб'єктів господарювання, громадян та держави;

- **Державною інспекцією енергетичного нагляду України – проєкту Закону України «Про державний енергетичний контроль»**, який визначає, правові, економічні та організаційні особливості реалізації здійснення державного енергетичного контролю (нагляду) в галузях електроенергетики та теплопостачання, на ринку природного газу, а також повноваження органів державної влади в галузях державного енергетичного контролю (нагляду). При розробленні даного проєкту Закону недотримано вимоги Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», зокрема, у запровадженні додаткових підстав здійснення позапланових заходів контролю; проведенні технічного аудиту органом державного енергетичного контролю (нагляду). Також законопроектом передбачено ведення плати за здійснення державного енергетичного контролю (нагляду), проте не надано обґрунтування щодо її запровадження. Відсутність в АРВ належного обґрунтування та відповідних розрахунків порушує принципи державної регуляторної політики, зокрема принцип ефективності;

- **Комісією з регулювання азартних ігор та лотерей – проєкт Закону України «Про особливості здійснення державного регулювання у сфері організації та проведення азартних ігор та у лотерейній сфері під час дії правового режиму воєнного стану»**, яким передбачається: підтримка бізнесу на період дії режиму воєнного стану в Україні та надання йому додаткових гарантій провадження господарської діяльності; впровадження заборони на використання брендів азартних ігор, власниками яких є представники країни-агресора; посилення державного нагляду (контролю) за організаторами азартних ігор та боротьби з функціонування заборонених азартних ігор та гральних закладів; врегулювання питання заборони ведення організаторами азартних ігор та операторами державних лотерей будь-якої діяльності на тимчасово окупованих територіях. Відповідно до запропонованої редакції цього

проєкту до проведення фактичної перевірки (у тому числі методом контрольних закупівель) можуть бути залучені працівники Уповноваженого органу та/або треті особи (у разі необхідності) в установленому Уповноваженим органом порядку проведення фактичних перевірок (у тому числі методом контрольних закупівель). При цьому передбачено повернення організатором азартних ігор до державного бюджету коштів, використаних на проведення тест-ситуації, в установленому Кабінетом Міністрів України порядку проведення фактичних перевірок (у тому числі методом контрольних закупівель). Таким чином, у запропонованій редакції цього проєкту наявне суттєве протиріччя між її змістовними нормами – зазначаються два окремих органи, що встановлюють один і той самий порядок проведення фактичних перевірок (у тому числі методом контрольних закупівель).

Завдяки зупиненню неефективних та економічно недоцільних регуляторних актів вдалося не тільки зекономити кошти суб'єктів господарювання, а й заощадити бюджетні витрати.

Наприклад, *проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку накладення штрафів за порушення законодавства про рекламу»*, розроблений Державною службою України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів, не погоджений через невідповідність норм цього проєкту вимогам чинних актів законодавства. Шляхом прийняття рішення про відмову у погодженні цього проєкту за рік заощаджено **2 451 284,50 грн** державних витрат.

Окремі проєкти регуляторних актів, щодо яких ДРС було прийнято рішення про відмову в їх погодженні, після їх доопрацювання та усунення виявлених з боку ДРС недоліків було надано на погодження повторно.

Підсумовуючи викладене, завдяки повноцінній реалізації функцій уповноваженого органу на кінець 2023 року у сфері державної регуляторної політики з боку ДРС зупинено необґрунтоване впровадження **14,8 млрд. грн. додаткових витрат для суб'єктів господарювання та 15,8 млн. грн. для держави** шляхом прийняття рішень про відмову у погодженні відповідних проєктів регуляторних актів.

При цьому слід зазначити, що суми збережених витрат суб'єктів господарювання та держави не є сталими величинами та можуть змінюватись протягом року як в бік збільшення, так і в бік зменшення, зокрема, після доопрацювання розробником проєкту регуляторного акта, щодо якого ДРС прийняла рішення про відмову в погодженні, та подання його на повторний

розгляд, ДРС може прийняти рішення про погодження такого проєкту у разі належного обґрунтування запропонованого регулювання в АРВ та усунення зауважень, наданих уповноваженим органом.

Показники дотримання процедур **з підготовки АРВ** до проєктів регуляторних актів (**98,6%**) та оприлюднення проєктів регуляторних актів (**98,6%**) у 2023 році залишилися практично на рівні 2022 року (99,6% та 99,2% відповідно).

Слід констатувати, що у 2023 році суттєво покращився загальний рівень відповідності проєктів регуляторних актів вимогам та принципам державної регуляторної політики. Зазначене відбулось, у тому числі, завдяки проведенню ДРС послідовної методологічної роботи з регуляторними органами, зокрема, у формі проведення семінарів та тренінгів з питань практичної реалізації норм Закону, які проводились в онлайн форматі у зв'язку з впровадженням військового стану.

Також **розробникам проєктів регуляторних актів надавались індивідуальні консультації з питань впровадження методології проведення АРВ**. Протягом звітного періоду надано **52** консультації для представників ЦОВВ: НКЦПФР, Держспецзв'язку, Укртрансбезпека, Мінекономіки, Мінстратегпром, МВС, Міноборони тощо.

Послідовно незмінною залишається принципова позиція ДРС в частині **залишення без розгляду проєктів регуляторних актів, що не оприлюднені у порядку, визначеному Законом**. Так, протягом 2023 року ДРС залишено без розгляду з причин порушення вимоги процедури оприлюднення **22** проєкти регуляторних акти, у тому числі **21** – на центральному та **1** – на місцевому рівні (у 2022 році – 6 проєктів, у тому числі 5 – на центральному та 1 – на місцевому рівні).

Таким чином, на рівні ЦОВВ питома вага проєктів регуляторних актів, залишених ДРС без розгляду через порушення розробниками принципу прозорості та врахування громадської думки, збільшилась з 1% у 2022 році до 3,8% у 2023 році, а кількість «розробників – порушників» збільшилась до 11 регуляторних органів (проти 4 – у 2022 році).

При цьому у регуляторній діяльності Мінекономіки та МОЗ відповідні порушення вимог Закону виявлені вже четвертий рік поспіль.

З метою недопущення схвалення проєктів з порушеннями вимог Закону протягом 2023 року ДРС проаналізовано 70 законопроєктів, 474 проєкти постанов Кабінету Міністрів України та 146 проєктів розпоряджень Кабінету Міністрів України¹. Як наслідок, підготовлено звернення до Секретаріату Кабінету Міністрів України (від 09.02.2023 № 486/20-23) щодо недопущення порушення вимог Закону при прийнятті проєкту Закону України «Про державні резерви», розробником якого є **Міністерство економіки України** та направлено лист на адресу Прем'єр-міністра України лист (від 23.06.2023 № 2530/20-23) **щодо недопущення схвалення Урядом регуляторних актів з порушенням вимог Закону** (у 2022 році підготовлено 1 звернення).

Відповідно до пункту 9 Методичних рекомендацій щодо підготовки органами виконавчої влади інформації про здійснення ними державної регуляторної політики, затверджених наказом Держкомпідприємництва від 05.06.2004 № 50, загальна частина інформації від ОВВ щодо здійснення державної регуляторної політики має відображати, серед іншого, питання щодо виконання **заходів з відстеження їх результативності та перегляду регуляторних актів**.

Забезпечення здійснення державної регуляторної політики включає здійснення регуляторними органами (або головними розробниками проєктів регуляторних актів, у випадках передбачених законом) заходів, спрямованих на оцінку стану впровадження регуляторного акта та досягнення цим актом цілей, задекларованих при його прийнятті.

Після виконання відповідних заходів органами влади готується **звіт про відстеження результативності регуляторного акта** (далі – звіт про відстеження), найважливішою частиною якого є оцінка впливу регуляторного акта на суб'єктів господарювання, державу та громадян шляхом відстеження зміни показників, визначених у АРВ.

Проведення порівняльного аналізу даних АРВ та звіту про відстеження дає змогу зробити висновок щодо досягнення мети, яка ставилася перед розробкою проєкту регуляторного акта, ефективності регулювання та доцільності внесення змін до законодавства.

За результатами опрацювання звітів про відстеження у 2023 році слід констатувати наступне.

---

¹ Дані не аналізуються у порівнянні з попереднім роком, у зв'язку з тим, що моніторинг проєктів, які виносилися на засідання Урядових комітетів та Кабінету Міністрів України, з метою недопущення схвалення проєктів з порушеннями вимог Закону розпочато у III кварталі 2022 році.

Органами виконавчої влади було підготовлено та подано до ДРС **851** звіт про відстеження, що складає **191,2 %** від показника 2022 року, у тому числі: **729** звітів про відстеження підготовлені ЦОВВ (85,6 % від загальної кількості звітів) та 122 звіти - МОВВ (14,3 % від загальної кількості звітів), з них:

- базових (229 – ЦОВВ, 18 – МОВВ);
- повторних (224 – ЦОВВ, 38 – МОВВ);
- періодичних (276 – ЦОВВ, 66 – МОВВ).

При цьому з порушеннями вимог Закону та Методики відстеження результативності регуляторного акта, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 11.03.2004 № 308 (далі – Методика відстеження результативності регуляторного акта), підготовлено **401** звіт (47,1 % від загальної кількості звітів), у тому числі **355** звітів ЦОВВ (48% від загальної кількості звітів ЦОВВ) та **46** звітів МОВВ (37 % від загальної кількості звітів МОВВ).

Типовими помилками під час підготовки звітів про відстеження є:

- відсутність кількісних та якісних значень показників результативності регуляторного акта, що призводить до унеможливлення визначення досягнення актом цілей, задекларованих при його прийнятті;
- підписання звіту не керівником регуляторного органу, а іншою посадовою особою;
- неоприлюднення звіту на офіційному вебсайті регуляторного органу;
- недотримання вимоги Закону щодо визначення строків виконання заходів з відстеження, зокрема неправильно обчислюється період, протягом якого проводяться заходи з відстеження результативності, який перевищував 45 денний строк, передбачений статтею 10 Закону для виконання заходів з відстеження результативності регуляторного акта;
- застосування невірних методів відстеження та як наслідок цього – одержання некоректних результатів відстеження;
- формальний підхід під час підготовки звіту про відстеження;
- відсутність обґрунтованого висновку щодо досягнення/недосягнення цілей регуляторного акта, задекларованих при його прийнятті.

На рівні ЦОВВ кількість регуляторних органів, якими у 2023 році провадились заходи з відстеження результативності дії регуляторних актів залишається сталою. Зокрема, у 2023 році заходи з відстеження результативності дії регуляторних актів провадились **34** регуляторними органами центрального рівня.

У порівнянні з минулим роком кількість регіонів, місцевими органами виконавчої влади яких протягом року не подано до ДРС жодного звіту про відстеження результативності, зменшилась. Якщо у 2022 році місцевими ОВВ **13** регіонів (Дніпропетровська, Донецька, Закарпатська, Запорізька, Львівська, Миколаївська, Одеська, Рівненська, Тернопільська, Харківська, Херсонська, Хмельницька, Чернівецька) не було подано до ДРС жодного звіту про відстеження, то у 2023 році кількість таких регіонів склала **10** (Вінницька, Волинська, Закарпатська, Львівська, Миколаївська, Рівненська, Харківська, Херсонська, Хмельницька, Чернівецька).

За інформацію органів виконавчої влади в частині перегляду регуляторних актів з'ясовано, що у 2023 році заходи щодо перегляду регуляторних актів проводили **14 ЦОВВ** (в 2 рази більше, ніж у 2022 році) та **16 МОВВ**. У листах інших ОВВ відсутня будь-яка інформація щодо проведення заходів з перегляду регуляторних актів.

Водночас ЦОВВ не надали уточнюючу інформацію щодо кількості та назв переглянутих ними регуляторних актів, а з 16 МОВВ лише **11 МОВВ** надали інформацію щодо кількості переглянутих актів – **1040**, з яких **158** актів скасовані або визнані такими, що втратили чинність, до **98** актів внесені зміни.

Аналогічна тенденція була наявна і в 2022 році – ЦОВВ не уточнювали інформацію щодо кількості та назв переглянутих ними регуляторних актів та результатів такого перегляду.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 04 грудня 2019 р. № 1413-р «Про затвердження плану заходів щодо дерегуляції господарської діяльності та покращення бізнес-клімату, плану дій щодо покращення умов ведення бізнесу в Україні та визнання такими, що втратили чинність, деяких розпоряджень Кабінету Міністрів України» (в редакції розпорядження Кабінету Міністрів України від 31 січня 2023 р. № 89-р) затверджено План заходів щодо дерегуляції господарської діяльності та покращення бізнес-клімату (далі – План дерегуляції).

Відповідно до Плану дерегуляції на 2023 рік заплановано виконання **38 заходів**, з них виконано **14 заходів** Плану дерегуляції, що становить близько 37 % (в 2020 - 2022 роках мало бути реалізовано 111 заходів, з яких виконано 71, що становить 64 %).

За інформацією, отриманою від ЦОВВ станом на кінець 2023 року, заходи Плану дерегуляції не виконані центральними органами виконавчої влади в повному обсязі, а саме:

Мінінфраструктури – заплановано 12 заходів, виконано – 4 заходи.

Міндовкілля – заплановано 7 заходів, виконано – 5 заходів.

Мінекономіки – заплановано 4 заходів, виконано – 1 захід.

МОЗ – заплановано 4 заходів, виконано – 2 захід.

Мінагрополітики – заплановано 3 заходів, виконано – 2 захід.

Міненерго – заплановано 3 заходів, виконано – 0 заходів.

МКП – заплановано 3 заходів, виконано – 0 заходів.

Мінсоцполітики – заплановано 1 захід, виконано – 0 заходів.

Мінфін – заплановано 1 захід, виконано – 0 заходів.

Оскільки завдання Плану дерегуляції не виконані в повному обсязі з метою забезпечення ефективного, доцільного та зваженого реформування економіки України за напрямками дерегуляції господарської діяльності та покращення бізнес-клімату у IV кварталі 2023 року розпочато перегляд зазначених заходів та формування проекту Плану заходів щодо дерегуляції господарської діяльності та покращення бізнес-клімату на 2024 рік. На підставі наданих органами державної влади пропозицій сформовано проект розпорядження «Про внесення змін до розпорядження Кабінету Міністрів України від 4 грудня 2019 р. № 1413», який відповідно до Регламенту Кабінету Міністрів України надіслано 46 органам державної влади для погодження. Матеріали погодження органів влади та пропозиції і зауваження суб'єктів господарювання та їх об'єднань до проекту розпорядження надіслано Мінекономіки для опрацювання та подальшої роботи.

На виконання доручень Прем'єр-Міністра України від 28 лютого 2023 року № 4816/1/1-23 та Віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України від 07 липня 2023 року № 5453/80/1-23 двічі на місяць збиралася та аналізувалася інформація про виконання окремих пунктів Плану дерегуляції, що входять до звітування з виконання Плану-графіку виконання Україною умов Меморандуму про взаєморозуміння між Україною як Позичальником та Європейським Союзом як Кредитором (щодо Інструменту надання підтримки Україні на 2023 рік (макрофінансова допомога +) на суму до 18 мільярдів євро), підписаного 16 січня 2023 р. Відповідно до вказаного Плану-графіку на 2023 рік заплановано реалізацію 13 заходів, з яких виконано 8 заходів (3, 5, 7.1, 10, 15, 24.1, 24.2, 24.3), на

виконанні знаходяться 2 заходи (Мінекономіки – 8, Міндовкілля - 7.2), не виконані у строк – 3 заходи (Мінінфраструктури -19; МКІП - 16.1, 16.2).

У напрямку перегляду/спрощення статистичної звітності, що подається суб'єктами господарювання (підпункт 2.2.3.5.3 «Забезпечення проведення аналізу актів законодавства, за результатами якого визначено можливість внесення до них змін з метою оптимізації кількості та змісту звітності, яку подають підприємці пункту» Заходів Державної антикорупційної програми на 2023-2025 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.2023 № 220) ДРС у 2023 році надіслала запити до ЦОВВ щодо надання переліку актів законодавства, на підставі яких подається суб'єктами господарювання статистична звітність. Отримано **60** відповідей, у тому числі **36 ЦОВВ** надали перелік відповідних нормативно-правових актів щодо встановлення зобов'язань для суб'єктів господарювання в частині надання звітності², інші ЦОВВ повідомили про відсутність таких актів.

Механізм **дерегулювання**, передбачений вимогами статей 27-28 Закону щодо прийняття ДРС **рішень про необхідність усунення порушень принципів державної регуляторної політики**, дозволяє оперативно очистити регуляторне поле від неефективних регулювань місцевих та центральних ОВВ. Виконання такого рішення передбачає підготовку органом виконавчої влади проєкту акта про внесення змін до регуляторного акта, щодо якого було прийнято рішення про необхідність усунення порушень, або визнання цього регуляторного акта таким, що втратив чинність, у двомісячний строк з дня прийняття такого рішення.

Слід зазначити, що у звітному році відбулась активізація суб'єктів господарювання та їх громадських об'єднань щодо захисту своїх прав, за зверненнями яких ДРС проводились експертизи регуляторних актів центральних та місцевих ОВВ.

---

² У 2023 році для збору інформації щодо форм звітності, які є зайвими чи обтяжливими для діяльності бізнесу, ДРС проведено робочу зустріч зустріч з експертами громадської організації «Офіс ефективного регулювання (BRDO)» та онлайн-нараду ДРС з Держстатом, Державною установою «Інститут економіки та прогнозування НАН України», суб'єктами господарювання щодо визначення проблемних питань у сферах банкрутства та перевезень та можливих шляхів їх вирішення. В рамках співробітництва з експертами громадських організацій (USAID), зокрема BRDO, підготовлено детальний аналіз звітності у сферах банкрутства, перевезень (автомобільного та міського транспорту), податкової та митної звітності. У зазначених галузях сформовано переліки (види та форми) обов'язкової звітності із зазначенням періодичності її подання.

За результатами проведених експертиз регуляторних актів у 2023 році ДРС прийнято **5 рішень про усунення порушень принципів державної регуляторної політики** (у 2022 році – 0 рішень, у 2021 році – 7 рішень), з яких виконано **4 (2 у встановлені Законом строки)** та **1** на опрацюванні.

У зазначених рішеннях запропоновано:

• **Міністерству розвитку громад, територій та інфраструктури України:**

- привести у відповідність до вимог статті 1 Закону України «Про автомобільний транспорт» абзац перший пункту 2.13 *Порядку розроблення та затвердження паспорта автобусного маршруту, затвердженого наказом Міністерства транспорту та зв'язку України від 07.05.2010 № 278*, як такий, що не узгоджується з вимогами чинного законодавства України та порушує принципи державної регуляторної політики. Рішення виконано: на погодження до ДРС надійшов проект наказу Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України «Про внесення змін до Порядку розроблення та затвердження паспорта автобусного маршруту», яким передбачено внесення відповідних змін, що погоджений рішенням ДРС від 01.05.2023 № 160;

- визнати таким, що втратив чинність *наказ Міністерства транспорту та зв'язку України від 30.11.2010 № 860 «Про затвердження Примірної форми договору про надання послуг автостанцією перевізникові»*, як такий, що не узгоджується з вимогами чинного законодавства України та порушує принципи державної регуляторної політики. Рішення виконано у встановлений Законом строк;

- привести у відповідність до вимог чинного законодавства України *наказ Міністерства інфраструктури України від 08.05.2013 № 292 «Про затвердження Положення про морських лоцманів»*, як такий, що не узгоджується з вимогами чинного законодавства України та порушує принципи державної регуляторної політики. Станом на 01.01.2024 рішення опрацьовується;

• **Міністерству захисту довкілля та природних ресурсів України** привести у відповідність до вимог Закону України «Про охорону атмосферного повітря» пункт 1.3 розділу 1 «Загальні положення» *Інструкції про загальні вимоги до оформлення документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, для отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами для підприємств, установ, організацій та громадян-підприємців, затвердженої наказом Міністерства охорони природного навколишнього середовища України від 09.03.2006 № 108*, як такий,

що не узгоджується з вимогами чинного законодавства України та порушує принципи державної регуляторної політики. Рішення виконано: на погодження до ДРС надійшов проект наказу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України «Про затвердження Інструкції про вимоги до оформлення документів, в яких обґрунтовуються обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами», який погоджено рішенням ДРС від 03.08.2023 № 344.

• **Вінницькій обласній військовій адміністрації** привести у відповідність до вимог Закону України «Про автомобільний транспорт» та постанови Кабінету Міністрів України від 03.12.2008 № 1081 «Про затвердження Порядку проведення конкурсу з перевезення пасажирів на автобусному маршруті загального користування» пункти 4.2, 10, 13.1 розпорядження Вінницької обласної державної адміністрації від 04.10.2016 № 720 «Про затвердження Умов конкурсу з перевезення пасажирів на міжміських і приміських автобусних маршрутах загального користування, що не виходять за межі території області (внутрішньо обласні маршрути)» (із змінами), як такі, що не узгоджуються з вимогами чинного законодавства України та порушують принципи державної регуляторної політики. Рішення виконано у встановлений Законом строк: на погодження до ДРС надійшов проект розпорядження Вінницької обласної військової адміністрації «Про внесення змін до Умов конкурсу з перевезення пасажирів на міжміських і приміських автобусних маршрутах загального користування, що не виходять за межі території області (внутрішньообласні маршрути)», який погоджено рішенням ДРС від 23.06.2023 № 19.

Крім того, протягом звітного року ДРС направила звернення до Мін'юсту про скасування державної реєстрації регуляторних актів, які не узгоджуються з вимогами чинного законодавства та порушують принципи державної регуляторної політики, а саме:

- наказу Міністерства охорони природного навколишнього середовища України від 09.03.2006 № 108 «Про затвердження Інструкції про загальні вимоги до оформлення документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, для отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами для підприємств, установ, організацій та громадян-підприємців» (наказ втратив чинність на підставі наказу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів від 27.06.2023 № 448);

- наказу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 03.04.2023 № 184 «Про затвердження Переліку інвазійних видів дерев із значною здатністю до неконтрольованого поширення, заборонених до використання у процесі відтворення лісів» (за результатом розгляду звернення Мін'юстом зазначений наказ визнано таким, що втратив чинність, на підставі наказу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів від 02.10.2023 № 671).

В умовах дії правового режиму воєнного стану одним із пріоритетних напрямів діяльності Уряду є створення сприятливих умов для ведення бізнесу. До таких заходів відноситься неухильне додержання регуляторними органами та розробниками проєктів регуляторних актів вимог регуляторного законодавства.

У 2023 році ДРС забезпечила регуляторні органи методологічною підтримкою щодо здійснення ними регуляторної діяльності (у тому числі щодо процедур відстеження результативності та проведення перегляду регуляторних актів), зокрема, у формі надання консультацій, роз'яснень, методичних рекомендацій, проведення онлайн семінарів та тренінгів, а саме проведено:

- 2 семінари-тренінги відповідно до Програми розвитку ООН в Україні (ПРООН) **щодо перегляду місцевого регуляторного середовища** для місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування Вінницької, Полтавської, Закарпатської, Чернівецької областей із залученням представників бізнесу;

- 3 спільні з ГО «Електронна республіка» вебінари в рамках реалізації ініціативи покращення регіонального/місцевого бізнес-клімату за підтримки Програми USAID «Конкурентоспроможна економіка на теми **«Актуальні питання державної регуляторної політики»** та **«Відстеження та перегляд регуляторних актів: види, терміни, порядок проведення»**, до яких приєдналося близько 200 представників органів місцевого самоврядування, виконавчої влади та бізнес-спільноти. По закінченню заходів підготовлено письмові відповіді на запитання учасників вебінарів, які їм надіслані електронною поштою;

- спільний вебінар ДРС та Чернігівської обласної військової адміністрації (Чернігівської обласної державної адміністрації) на тему: «Особливості здійснення регуляторної діяльності органами місцевого самоврядування», на якому, серед іншого, розглядалися питання щодо процедури відстеження результативності та перегляду регуляторних актів.

ДРС надала письмові роз'яснення **1089** ОВВ (996 ЦОВВ та 93 МОВВ) або 144 % від показника минулого року (у 2022 році – 759 ОВВ, з них 684 ЦОВВ та 75 МОВВ) щодо віднесення актів до категорії регуляторних актів та **64** ОВВ (53 ЦОВВ та 11 МОВВ) або 139 % від показника минулого року (у 2022 році – 46 ОВВ, з них 40 ЦОВВ та 6 МОВВ) – з питань провадження державної регуляторної політики.

Загальна кількість консультацій з питань, пов'язаних з реалізацією державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності, у тому числі дерегуляції, наданих ДРС протягом звітного періоду **органам виконавчої влади в телефонному режимі, склала понад 1500**. Консультації стосувались, зокрема, питань щодо:

- здійснення заходів щодо оприлюднення проєктів регуляторних актів;
- оприлюднення доповнення до плану діяльності з підготовки регуляторних актів на територіях, де йдуть бойові дії;
- підготовки АРВ та застосування М-тесту;
- застосування регуляторної процедури в умовах воєнного стану;
- відстеження результативності дії регуляторних актів;
- процедури перегляду регуляторних актів (надано 110 консультацій) тощо.

На офіційному веб-сайті ДРС постійно оновлюються методичні роз'яснення, рекомендації, а також оприлюднюється актуальна інформація стосовно реалізації державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності.

ДРС забезпечено комунікацію регуляторних органів та бізнес-спільноти щодо опрацювання проєктів регуляторних актів та вирішення проблемних питань. У 2023 році проведено **20 спільних нарад з органами виконавчої влади та суб'єктами господарювання**, що в 1,8 рази більше, ніж у попередньому році (у 2022 році – 11 нарад), щодо:

- *проєктів законів України*: «Про безпеку та здоров'я працівників на роботі»; «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за порушення вимог законодавства про безпеку та здоров'я працівників на роботі»; «Про державний енергетичний контроль»; «Про внесення змін до Закону України «Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення» щодо заборони видимого для споживача розміщення тютюнових виробів та деяких інших виробів у місцях роздрібної торгівлі»; «Про

особливості управління об'єктами державної власності в лісовій галузі та порядок утворення та діяльності спеціалізованого державного лісогосподарського акціонерного товариства «Ліси України»; «Про внесення змін до Податкового кодексу України та Закону України «Про електронні комунікації» щодо рентної плати за користування радіочастотним ресурсом України»; «Про розміщення на ринку засобів захисту рослин і агрохімікатами»;

- *проектів постанов Кабінету Міністрів України*: «Про внесення змін у додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 30 жовтня 2008 р. № 957»; «Про затвердження Технічного регламенту природного газу»; «Про внесення змін до Порядку підтвердження ступеню локалізації виробництва товарів»; «Про внесення зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 13 березня 2022 р. № 303»; «Про внесення змін до порядків затверджених постановою КМУ від 11 грудня 2019 № 1165»; «Про внесення змін до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібної торгівлі лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів (крім активних фармацевтичних інгредієнтів) щодо функціонування мобільних аптечних пунктів»; «Про наглядову раду закладу охорони здоров'я»; «Про внесення змін до Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних ділянок»;

- *проектів наказів*: Міністерства енергетики України «Про затвердження Методики визначення вартості втрат (витоку) природного газу у разі пошкодження газопроводів та газорозподільних пунктів, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації»; Міністерства внутрішніх справ України «Про затвердження Критеріїв, яким повинні відповідати організації, що проводять аудит пожежної та техногенної безпеки»; Міністерства економіки України «Про внесення змін до наказу Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 26.01.2005 № 15»; Міністерства економіки України «Про затвердження Вимог до суб'єктів господарювання, які мають намір виконувати (виконують) експертизу стану охорони праці та безпеки промислового виробництва, технічний огляд та/або експертне обстеження (технічне діагностування), машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки»; Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України «Про затвердження Змін до Методики розподілу між споживачами обсягів спожитих у будівлі комунальних послуг».

З метою **систематизації** регуляторної діяльності усіх без винятку регуляторних органів, проведення загальнодержавної «інвентаризації чинних

регуляторних актів», забезпечення широкого доступу громадськості до текстів проєктів і чинних регуляторних актів та їх активної участі у формуванні регуляторного середовища у рамках виконання Державної антикорупційної програми на 2023–2025 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 4 березня 2023 р. № 220, розпочато роботу зі створення Регуляторного порталу, як заходу, спрямованого на переведення регуляторної діяльності в Україні в єдиний інформаційно-комунікаційний простір для забезпечення дотримання вимог Закону.

Проведено відкриті торги з особливостями – «Консультаційні послуги з питань систем та з технічних питань (послуги з розробки технічного завдання та прототипів користувацького інтерфейсу Єдиної інформаційної системи «Регуляторний портал»)), визначено переможця та укладено договір від 07.08.2023 № 87 (далі – Договір). Розроблено технічне завдання (далі – ТЗ) та прототипи користувацького інтерфейсу Регуляторного порталу згідно з Договором. 02.11.2023 ДРС підписано акт наданих послуг відповідно до Договору. Розробником ТЗ, у додаток до основного пакету документів, було підготовлено та надано до ДРС техніко-економічне обґрунтування на створення Регуляторного порталу.

Крім того, розроблено проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» (щодо деяких питань створення Єдиної інформаційної системи «Регуляторний портал» та затвердження порядку її функціонування, а також удосконалення процедури внесення змін до цього Закону), як заходу, спрямованого на переведення регуляторної діяльності в Україні в єдиний інформаційно-комунікаційний простір для забезпечення дотримання вимог Закону та встановлення єдиного порядку здійснення регуляторної діяльності за рахунок програмного забезпечення, а також фіксації всіх юридично значущих дій, що унеможливить прояви пріоритетності відомчих інтересів над законодавчо визначеними вимогами та інтересами суспільства.

Підсумовуючи зазначене, до **основних тенденцій у реалізації державної регуляторної політики**, незважаючи на дію в Україні правового режиму воєнного стану, упродовж 2023 року можна віднести:

- підвищення рівня відповідності проєктів регуляторних актів вимогам та принципам державної регуляторної політики;

- підвищення рівня відповідності АРВ та звітів з відстеження вимогам методикам проведення аналізу впливу та відстеження результативності регуляторного акта, як на рівні ЦОВВ, так і на рівні та МОВВ;
- застосування ДРС дієвих підходів і механізмів для координації роботи і підвищення якості та ефективності реалізації державної регуляторної політики в умовах воєнного стану.

Водночас існують негативні чинники стану впровадження регуляторної політики у 2022 та 2023 роках, до яких слід віднести поширення негативної практики виведення з-під сфери дії Закону процедури прийняття нормативно-правових актів, які за своєю суттю є регуляторними актами.

Відповідно до Закону його дія не поширюється на сфери діяльності, визначені статтею 3 Закону.

Законом України «Про матеріали і предмети, призначені для контакту з харчовими продуктами» внесено зміни до частини другої статті 3 Закону в частині **непоширення дії Закону** на здійснення регуляторної діяльності, пов'язаної з **прийняттям**, серед іншого, **нормативно-правових актів**, що містять положення, спрямовані на виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами – членами, з іншої сторони (далі – Угода), у тому числі, додатків до неї.

Безсумнівно, в сучасних умовах зовнішньої політики держави, з огляду на можливість застосування прискорення вступу України до Європейського союзу, існує потреба в актуалізації питання трансформації системи ведення підприємництва в Україні, її оновлення, адаптації та гармонізації з європейським законодавством. При цьому слід враховувати необхідність в розмежуванні застосування національного законодавства як всередині країни, так і з урахуванням імплементації відповідних регулювань із законодавства Європейського Союзу.

Угода охоплює майже усі сфери економічних та торговельних відносин (митне законодавство, заснування підприємницької діяльності у всіх сферах економічної діяльності, умови та процедури ліцензування, телекомунікаційні послуги та дозвільні документи щодо надання електронних комунікаційних послуг, транспортні послуги (авіаційний, автомобільний, залізничний та внутрішній водний транспорт), охорону довкілля, рибальство та морське судноплавство, охорону здоров'я, освіту тощо), а отже адаптація її положень до

законодавства в Україні буде потребувати значних капіталовкладень як держави, так і суб'єктів господарювання.

Пристосування до європейських стандартів і правил потребуватиме збільшення витрат українських виробників та надавачів послуг у короткостроковій перспективі, що значною мірою вплине в умовах війни на їх скрутне становище.

Прийняття нових нормативно-правових актів відповідно до положень Угоди на заміну чинному законодавству України має відбуватися на підставі вивчення спроможності ринку на предмет доцільності та ефективності впливу їх положень на економіку України, зокрема на малий та середній бізнес, діяльність якого ускладнено війною.

У зв'язку з чим, прийняття регуляторних актів, що містять положення, спрямовані на виконання Угоди, без застосування процедур, передбачених Законом, **може спричинити прийняття економічно необґрунтованих, недоцільних актів, які не враховують інтереси суб'єктів господарювання.**

Водночас метою Закону є, в першу чергу, забезпечення балансу інтересів суб'єктів господарювання, громадян і держави та забезпечення недопущення прийняття економічно недоцільних та неефективних регуляторних актів.

Отже, практика виведення з-під дії Закону певних сфер регулювання призводить до знищення ефективного і результативного інструменту участі громадськості у прийнятті владних рішень, що негативно може позначитись на інтересах усіх учасників господарських відносин та держави в цілому.

Непоширення дії Закону на здійснення регуляторної діяльності у визначених законами сферах економіки **призводить до звуження конституційного права громадськості та суб'єктів господарювання на врахування їхньої думки на всіх етапах розробки та прийняття відповідних регулювань.**

Вказане викликає об'єктивне непорозуміння у підприємницькому середовищі та сприймається як законодавчо закріплена загрозлива тенденція поширення пріоритетності відомчих інтересів при регулюванні економічних процесів в країні.

Такий підхід є логічно необґрунтованим та містить високий ризик виникнення конфлікту інтересів при прийнятті відповідних рішень та корупційних проявів, що знизить ефективність реалізації регуляторної політики в державі.

Бізнес фактично позбавляється можливості приймати участь у регуляторному процесі, аналізувати проекти регуляторних актів на предмет їх

впливу на господарську діяльність та здійснювати громадський контроль за діяльністю цих органів щодо запобігання порушенням законодавства при реалізації регуляторної компетенції, що призводить до порушення балансу між бізнесом та державою.

З огляду на викладене вище, **ПРІОРИТЕТАМИ** у забезпеченні та реалізації державної регуляторної політики у 2024 році мають стати:

- зменшення кількості звітності для підприємців, яку вони подають в різні органи влади;
- посилення відповідальності посадовців за порушення законодавства у сферах державної регуляторної політики, нагляду (контролю), ліцензування та дозвільної системи, шляхом збільшення штрафів для чиновників;
- зниження загального регуляторного навантаження на бізнес: перегляд нормативно-правових актів, що регулюють його діяльність;
- приєднання України до Комітету регуляторної політики ОЕСР як повноправного учасника;
- забезпечення максимальної прозорості: створення Регуляторного порталу, де будуть розміщуватись всі підготовлені в процесі регуляторної діяльності матеріали та рішення.